

درباره تغییر نام خزر به کاسپین

کوروش احمدی

دییلمات‌پیشین

به‌تازگی صداوسیما و رسانه‌های همسو، کارزار گسترده‌ای را با هدف تغییر نام دریای خزر به دریای کاسپین آغاز کرده‌اند و علاوه بر تریبون‌دادن به کارشناسانی که چنین نظری دارند، در برنامه‌های مختلف مانند هوشناسی، اخبار و... عملاً استفاده از نام جدید را شروع کرده‌اند. در مورد اینکه چگونه چنین تصمیمی در صداوسیما گرفته شده و اینکه آیا این تصمیم حاصل هماهنگی با دوایر رسمی ذی‌ربط است یا خیر، اطلاعی ندارم؛ اما تردیدی نیست که نام‌گذاری مکان‌ها و پدیده‌های جغرافیایی، به‌ویژه پدیده‌های جغرافیایی بین‌المللی، امری جدی و خطیر و تابع قواعد و ضوابطی مشخص است. هدف این مقاله تأیید یا رد این یا آن نام نیست؛ بلکه توجه‌دادن به اصول و ضوابط مربوطه، تأکید بر اهمیت کسب مجوز از دوایر رسمی و نشان‌دادن عوارض سوء اقدامات خودسرانه است.

اصول و قواعد نام‌گذاری

اهمیت نام‌گذاری پدیده‌های جغرافیایی موجب شده است تقریباً در همه کشورها نهادهی دولتی برای نظارت بر استانداردسازی اسامی جغرافیایی ملی و بین‌المللی ایجاد شود:

۱. در ایران «کمیته تخصصی نام‌نگاری و یکسان‌سازی نام‌های جغرافیایی ایران» در سال ۱۳۷۹ بر مبنای مصوبه هیئت دولت و با هدف «سامان‌دادن به نام‌های جغرافیایی کشور و استانداردسازی آنها برای ارتباطات داخلی و جهانی» تشکیل شد. این کمیته تحت مسئولیت سازمان نقشه‌برداری کشور قرار دارد و متشکل از نمایندگان ۹ وزارتخانه به شمول وزارت خارجه و وزارت دفاع به اضافه نمایندگان صداوسیما و فرهنگستان زبان و ادب فارسی است. کمیته مذکور با ایجاد هفت کارگروه تخصصی، در جهت سازماندهی، هدایت و جمع‌ب کلیه فعالیت‌ها در زمینه نام‌های جغرافیایی و ثبت صحیح و مستند نام‌های جغرافیایی سرزمینی در نقشه‌ها، اسناد و مدارک تاریخی و جغرافیایی فعالیت دارد. حفظ هویت ملی و تاریخی نام‌های جغرافیایی یکی دیگر از اهداف شش‌گانه این کمیته است.

۲. در سطح بین‌المللی نیز دو نهاد در چارچوب سازمان ملل شکل گرفته‌اند: کنفرانس ملل متحد برای استانداردسازی اسامی جغرافیایی (UNCSGN) و گروه کارشناسی ملل متحد در مورد اسامی جغرافیایی (UNGEGN). کنفرانس فعالیت خود را از ۱۹۶۷ شروع کرده و ایران نیز از ابتدا در آن فعال بوده است. این نهاد تاکنون حدود ۱۲۰ قطع‌نامه اجماعی درباره اسامی جغرافیایی تصویب کرده که در آنها اصول، قواعد و رویه‌های عام برای استانداردسازی اسامی جغرافیایی به تصویب همه کشورها رسیده است. اصول و قواعدی که رعایت آنها بدون تردید به سود ماست، چراکه اولاً این اصول و قواعد حاصل خردورزی و تجربه زیسته بشر در طول دهه‌ها و سده‌هاست و استانداردسازی نام‌ها در سطوح ملی و بین‌المللی را با هدف جلوگیری از تششت، آشفتگی و پلاتکلیفی در مسئله نام‌گذاری اسامی جغرافیایی دنبال می‌کند و ثانیاً به دلیل چالش‌های موجود در برابر ایران، رعایت آنها بدون تردید به سود ماست. UNGEGN بر استانداردسازی، هماهنگی میان زبان‌ها، مستندسازی و استفاده مستمر از نام‌های جغرافیایی تأکید می‌کند. این چارچوب به تفاوت میان نام‌های محلی و رسمی و نام‌هایی که در زبان‌های دیگر به کار می‌روند نیز توجه دارد.^۱

یکی از مهم‌ترین اصول و قواعد در نام‌گذاری پدیده‌های جغرافیایی که نهادهای ملی و بین‌المللی بر آن تأکید می‌کنند، این است که اسامی جغرافیایی را نمی‌توان و نباید به صورت دلخواهی و خودسرانه عوض کرد و آنها را تابع مصلحت‌اندیشی‌های سیاست روز قرار داد. اصل و قاعده دیگر در این رابطه، «استانداردسازی اسامی جغرافیایی بر مبنای استفاده محلی (local use) است؛ به این معنا که نام‌های مورد استفاده در زمان حاضر در هر محل» باید مبنای کار باشند. برخی قواعد دیگر عبارت‌اند از: قاعده قدمت نام‌ها به معنای تکیه بر قدمت نام‌های جغرافیایی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین معیارها در نام‌گذاری‌ها، قاعده «اجتناب از انتخاب بیش از یک نام برای هر عارضه جغرافیایی»، قاعده احتراز از یک نام برای دو عارضه (homonyms) یا دو نام برای یک عارضه، قاعده حفظ و تداوم نام‌ها و ...^۲

^[1]

سه‌شنبه ۲۸ مهر ۱۴۰۵
۹ جمادی‌الاول ۱۴۴۸
۲۰ آبان ۲۰۲۶
سال بیست‌وسوم
شماره ۵۵۰۵
۴۰ هزار تومان
۸ صفحه

روزنامه

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

روزنامه شرق

علی بیگدلی، کارشناس مسائل اروپا در گفت‌وگو با «شرق» به تحلیل خشونت‌های اعتراضات در فرانسه پرداخت:

اعتراضی زیر سایه «روسو»

گزارش تیتربیک را در صفحه ۴ بخوانید

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانیدعکس سیدرضا رضوی مهر

روایت «شرق» از سفر لاوروف به تهران و محاسبات جندلایه مسکو در بحران ایران و آمریکا

شطرنج هسته‌ای روس‌ها در تهران

یادداشت

غربت اقتصاد؛ از امین‌الضرب تا محسن خلیلی

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

به‌دید به من. این تِجار که گاو و گوسفند نیستند که برای دوشیدن شیر آنها اسباب مداخل بشوند... این عمل تجارت یک چیزی است که خیلی دقت لازم دارد... تمام تِجار معتبر و غیرمعتبر حتی دلال‌ها را حاضر درِخانه کنبد و این حکم ما را به آنها برسانید که ما طالب ترقی امور تجارت و تِجار هستیم و...» (مجلس وکلای تِجار ایران - فرشته رفیعی) نتیجه آنکه در ۱۴ مرداد ۱۲۶۳ خورشیدی اولین مجلس وکلای تِجار تشکیل شد که سلف و نای «اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی» امروز است.

۲- عجم اوغلو و رابینسون در کتاب «چرا ملت‌ها (کشورها) شکست می‌خورند؟» ضمن نقد سه فرضیه شایع و رایج در جهان درمورد دلایل شکست کشورها در مسیر توسعه یعنی فرضیه جغرافیا، فرضیه فرهنگ و فرضیه چهل نتیجه می‌گیرند، آنچه سبب افول یا قدرت‌گیری جوامع

یادداشت

معماری اعتماد در عصر هوش مصنوعی

ستاره نیاذی

دکترای ارتباطات علم و فناوری

تصویر را می‌بینند و هم متن را می‌خوانند و می‌توانند نوشته‌های پشت عکس را به اطلاعات مرتب تبدیل کنند. چنین مدل‌هایی روی ده‌ها هزار عکسی که از هر دو طرف اسکن شده‌اند، آزمایش شده‌اند و آموخته‌اند. در مورد آرشيو روزنامه دیلی هرالذ نتیجه چشمگیر بوده است. برای مثال پیش از استفاده از هوش مصنوعی، از عکاسی به نام جورج وودباین فقط حدود ۲۰۰ عکس در نمونه اسکن‌شده ثبت شده بود. پس از اینکه ماشین نوشته‌های پشت عکس‌ها را خواند، تعداد عکس‌هایی که با اطمینان به او منسوب می‌شد به بیش از ۲۳۰۰ رسید؛ یعنی تقریباً ۱۰ برابر. اطلاعات همیشه همان‌جا بود، فقط کسی فرصت خواندنش را نداشت.

وقتی ماشین اشتباه می‌کند، چه کسی می‌فهمد؟

اما این ماجرا بدون خطا نیست. بخشی از آرشيو روزنامه دیلی هرالذ به پوست‌های قدیمی راه‌آهن بریتانیا مربوط می‌شد. این پوست‌ها مردم را به سفر با قطار تشویق می‌کردند. محققان از هوش مصنوعی خواستند روی نقشه نشان بدهد کدام پوست‌ها «ساحل» را تبلیغ می‌کنند. نقشه‌ای از بریتانیا را تصور کنید که روی هر پوستر «ساحل» با یک نقطه علامت خورده است. انتظار دارید نقطه‌ها در امتداد خط ساحلی ردیف شده باشند. اما نتیجه چیز دیگری بود: خوشه‌های پرتراکمی از نقطه‌ها در شهرهای صنعتی دور از ساحل و چند نقطه هم وسط آب‌های دریای شمال، جایی که مناسب نیست پوستری آنجا نصب شود. چرا؟ چون ماشین جایی که پوستر نصب شده بود را با جایی که پوستر از آن حرف می‌زد قاطی کرده بود.

یژمان جوزی، رئیس انجمن صنعت ساختمان از دلایل کیفیت نامطلوب ساختمان سازی در کشور می‌گوید

کالبدشکافی یک عارضه

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از آنچه زنان موتورسوار در خیابان تجربه می‌کنند از تصادفات عمدی ماشین‌ها و نمسخر تا ترس از شکایت:

موتورسواری زیر فشار آزار

روایت سفر بازگشت از عمان که قرار بود ساده باشد اما به تجربه‌ای پرهزینه و پراسرترس تبدیل شد

جاماندگان آخرین پرواز مسقط به تهران

مسافرائی که به پیامک تغییر زمان پرواز اعتماد کردند

به مناسبت تجدیدچاپ «رستاخیز» تالستوی با ترجمه سروش حبیبی

حماسه بورژوایی تالستوی

از دستاوردهای برندگان نوبل اقتصاد درباره اقتصاد پولی

مردم به فردا نگاه می‌کنند

نگاه

تجمعات خیابانی از شور جمعی تا افاق ملی

یادداشتی از قادر باستانی تبریزی

مسعودنامه

سه‌شنبه‌های بی خودرو

صادق زنگنه

مردی با موی سفید و قامتی شکسته از روزگار زبان به نقد دولت گشوده بود؛ علت را جویا شدم: «از اسلامشهر می‌آیم، امروز سه‌شنبه است و دولت منع کرده. هفته پیش با ماشین آدمم. اداره راه نداد. گذاشتم کنار خیابان. جریمه شدم. امروز نیاوردم. گفتن اگر هیبرید داشته باشی (از اون ماشین‌های گران)، می‌توانی ببری داخل. من یک پراید دارم که در مسیر هم با آن مسافرکشی می‌کنم. اگر هیبرید داشتم که مسافرکشی نمی‌کردم». آبدارچی یک اداره دولتی بود که سه‌شنبه‌های بی‌خودرو، او را عاصی کرده بود و جان به لب. نان‌ش را بریده بودند، دستش کوتاه بود و زیر لب اول و آخر دولت را به هم دوخته بود. مصداقی بود از عدم شناخت دولت از زندگی مردم و عدم تطبیق طرح روی کاغذ و اجرا در واقعیت. گویا شعاع دید دولت فراتر از مدیران بلندپایه‌اش نمی‌رود یا آنانی که توان خرید خودروی هیبرید دارند! مسعودنامه امروز پس از ماه‌ها تأخیر ارجاعی دارد به «تاریخ مبارک غازانی» از «جامع‌التواریخ» اثر رشیدالدین فضل‌الله همدانی، از برجسته‌ترین وزیران، دانشمندان، پزشکان و مورخان تاریخ ایران، در دوره حکومت ایلخان مغول (۶۲۶ تا ۶۹۷ هجری شمسی). او نه تنها یک سیاستمدار و مدیر اصلاح‌گر بود، بلکه با تأسیس مجتمع علمی، پزشکی و دانشگاهی «ربع رشیدی» در تبریز، خدمات بی‌نظیری به علم و فرهنگ ایران و جهان کرد. رشیدالدین فضل‌الله در کتاب تاریخ خود از قانون حق مصادره اسب برای مأموران حکومتی (اولاغ)، یاد می‌کند که در آن زمان با نیتی عام‌المنفعه برای کمک به شبکه پستی کشور (پام) وضع شده بود. اوگتای‌قان در ابتدا این قانون را برای جلوگیری از ظلم مأموران وضع کرده بود!

^[1]
^[2]
^[3]
^[4]
^[5]
^[6]
^[7]
^[8]
^[9]
^[10]
^[11]
^[12]
^[13]
^[14]
^[15]
^[16]
^[17]
^[18]
^[19]
^[20]
^[21]
^[22]
^[23]
^[24]
^[25]
^[26]
^[27]
^[28]
^[29]
^[30]
^[31]
^[32]
^[33]
^[34]
^[35]
^[36]
^[37]
^[38]
^[39]
^[40]
^[41]
^[42]
^[43]
^[44]
^[45]
^[46]
^[47]
^[48]
^[49]
^[50]
^[51]
^[52]
^[53]
^[54]
^[55]
^[56]
^[57]
^[58]
^[59]
^[60]
^[61]
^[62]
^[63]
^[64]
^[65]
^[66]
^[67]
^[68]
^[69]
^[70]
^[71]
^[72]
^[73]
^[74]
^[75]
^[76]
^[77]
^[78]
^[79]
^[80]
^[81]
^[82]
^[83]
^[84]
^[85]
^[86]
^[87]
^[88]
^[89]
^[90]
^[91]
^[92]
^[93]
^[94]
^[95]
^[96]
^[97]
^[98]
^[99]
^[100]
^[101]
^[102]
^[103]
^[104]